

ОБЩИНА ШУМЕН

**ПРОГРАМА
ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ШУМЕН
2015 – 2020 г.**

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

		Стр.
	Съдържание	
	Списък на използваните съкращения	
I.	Въведение	4
II.	Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците на територията на Община Шумен	7
1.	<i>Основни изводи от анализа на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците за нормативната уредба</i>	7
2.	<i>Основни изводи от анализа на състоянието на отпадъците, образувани на територията на Община Шумен</i>	8
3.	<i>Основни изводи от анализа на инфраструктурата за отпадъци</i>	9
4.	<i>Основни изводи от анализа на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците</i>	10
5.	<i>Основни изводи от анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване</i>	11
6.	<i>Основни изводи от анализа на организационните схеми и форми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите</i>	11
7.	<i>Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците</i>	11
8.	<i>Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците</i>	12
III.	SWOT анализ	13
IV.	Цели на общинската програма за управление на отпадъците и подпрограми за тяхното постигане	14
V.	План за действие с подпрограми и мерки за постигането на заложените цели	14
	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци в Община Шумен	16
	Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	21
	Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците на територията на Община Шумен	25
	Подпрограма за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	30
	Подпрограма за изпълнение задълженията на общината с оглед изграждане на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци	33
	Подпрограма за отпадъците от утайки от градски пречиствателни станции за отпадни води	38
	Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци	40
	Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	44
VI.	Координация с други планове и програми	47
VII.	Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на територията на Община Шумен за периода 2015-2020 г.	48
	ПРИЛОЖЕНИЯ	
1	Анализ и оценка на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците.	50
2	Анализ на отпадъците.	75
3	Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците.	93
4	Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците.	100
5	Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване.	106
6	Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите.	108
7	Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.	117
8	Анализ за информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците.	121
9	Прогнози за образуваните отпадъци.	123

Списък на използваните съкращения:

БО	Битови отпадъци
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществени поръчки
ЗМДТ	Закон за местни данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
КР	Комплексно разрешително
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МБТ	Механо-биологично третиране
МРО	Масово разпространени отпадъци
НДНТ	Най-добри налични техники
НСИ	Национален статистически институт
НПУО	Национална програма за управление отпадъците
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда”
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПО	Предотвратяване на отпадъците
ППОО	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУП	Подробен устройствен план
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
ТБО	Такса битови отпадъци

I. Въведение

Основание за изготвяне на програмата

Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020г. (ПУО) е разработена на основание чл.79 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл.52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Съгласно изискванията на чл.52, ал.3 от ЗУО настоящата нова Програма се изготвя във връзка с настъпили промени във фактическите условия, а именно:

- Изтичане периода на действие на съществуващата Програма за управление на отпадъци на общината за периода 2009 – 2014 год.;
- Промени в законодателството по управление на отпадъците – нов, четвърти Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 година, и Националната програма за предотвратяване на отпадъците, неразделна част от Плана, приети с Решение №831 на Министерския съвет от 22.12.2014г. Планът и отделните програми към него подпомагат централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

Програмата е изготвена в съответствие със Заповед № РД-211/ 31.03.2015 г. на министъра на околната среда и водите за утвърждаване на „Методически указания за разработване на общински и методически указания за разработване на регионални програми за управление на отпадъците за периода 2015-2020 г.“

Времеви хоризонт на програмата

Настоящата програма се разработва за периода 2015 – 2020г. в съответствие с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците.

Общинската програма е инструмент, чрез който се очертава бъдещата рамка за управлението на отпадъците. Чрез нея се актуализира и надгражда създадената вече интегрирана рамка за намаляване на вредните въздействия на отпадъците върху околната среда, подобряване на ефективността на използване на ресурсите и увеличаване отговорностите на замърсителите. Основното предназначение на ПУО е да осигури практически инструмент за общината, който предвижда потребностите от бъдещи инвестиции за третиране на отпадъци и финансовите изисквания към реализацията им.

Отпадъци в обхвата на ПУО

ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- битови отпадъци;
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- производствени отпадъци – утайки от ГПСОВ;
- опасни отпадъци от домакинствата.

Съдържание и подход за разработване на програмата

Програмата обхваща всички задължения на местната администрация за третиране на отпадъците, произтичащи от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). В нея се включват мерките за предотвратяване образуването на отпадъците, събирането, транспортирането, третирането, оползотворяването и обезвреждането на различните потоци отпадъци, образувани от жизнената дейност на гражданите, както и от административни, търговски, промишлени и други източници.

Разработването на целите на Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен и мерките за тяхното постигане се осъществи на основата на изготвените анализи на съществуващото състояние по управление на отпадъците в общината и основните изводи и препоръките в анализите за подобряване на системите за управление на отпадъците. Анализите са представени в Приложение към Програмата.

Към програмата за управление на отпадъците на Община Шумен е разработена и общинска Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци (ППОО) в съответствие с НПУО 2014-2020г. При разработването на програмата е спазена йерархията за третиране на отпадъците, изградена съгласно изискванията на Европейският съюз, а именно:

1. Предотвратяване образуването на отпадъците;
2. Подготовка за повторна употреба;
3. Рециклиране;
4. Друго оползотворяване (оползотворяване за получаване на енергия);
5. Обезвреждане.

Програмата е инструмент, чрез който се цели достигането на екологосъобразно третиране на отпадъците и, чрез която оползотворяването и рециклирането на образуваните отпадъци са основен принцип в изграждането на политиката по управление на отпадъците. Изпълнението на програмата освен за подобряване на управлението на отпадъците на територията на Община Шумен, допринася за изпълнение и на регионалните цели за рециклиране на отпадъците, както и намаляване количеството на депонираните отпадъци.

Информирание на обществеността

Програмата се разработва в консултации със заинтересованите страни от общината и задължително предвижда мерки за информирание относно хода на изпълнението ѝ. С цел осигуряване на обществен достъп и в съответствие с изискванията на чл.52, ал.7 от ЗУО Програмата се публикува на интернет страницата на общината.

Органи за разработване и одобрение

Програмата се приема от Общински съвет, който контролира изпълнението ѝ. Съгласно изискванията на чл.52 (9) от ЗУО Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана вследствие настъпили промени в нормативната уредба, при изменения на целите и приоритетите на националното законодателство и при изтичане на периода ѝ, което дава възможност за вземане на навременни и адекватни мерки при изпълнение на политиката, свързана с управлението на отпадъците.

Обща характеристика на общината

Община Шумен е разположена в централната част на Североизточна България на площ от 630 km². В рамките на общината влизат град Шумен и 26 села - Белокопитово, Благово, Васил Друмев, Велино, Ветрище, Вехтово, Градище, Дибич, Друмево, Ивански, Илия Блъсково, Кладенец, Коньовец, Костена река, Лозево, Мадара, Мараш, Новосел, Овчарово, Панайот Волово, Радко Димитриево, Салманово, Средня, Струйно, Царев брод, Черенча.

Фиг. 1-01. Административна карта на Област Шумен с означен обхват на Регионално сдружение за управление на отпадъците - Шумен

Община Шумен участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците – Регион Шумен заедно с общините Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово и Хитрино. Основната цел на сдружението е изграждане на устойчива система за управление на отпадъците, която да осигурява необходимата инфраструктура за третиране, оползотворяване и екологосъобразното обезвреждане на битови в т. ч. биоразградими, опасни отпадъци от домакинствата и строителни отпадъци, генерирани на територията на региона.

След въвеждане на регионалната система от септември 2010г. дейностите по управление на отпадъците се решават на регионално ниво. Новата общинска политика за управление на отпадъците налага както координиране с регионалната система, така и активно участие в установяването и развитието на регионалната организация. Чрез създаване на Сдружението всички общини, участващи в него си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинг на съоръженията и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците си.

Демографски и социално-икономически характеристики на Община Шумен

Община Шумен е съставена от 27 населени места, от които едни град (гр.Шумен) и 26 села. Населението на общината към 31.12.2014 г. е 91691 жители по данни на НСИ, от които 79297 жители или 86% от общото население е концентрирано в общинския център - град Шумен, а останалите 14% живеят в селата.

Териториалното разпределение на населението е неравномерно със силен превес на Общинския административен център - гр. Шумен. Средната гъстотата на населението в града е 4568 ч/км², което е около 66 пъти по-голяма от средната за страната и около 31 пъти по-голяма от средната за Община Шумен. От всичките 26 населени места, 5 са с население над 1000 човека.

Община Шумен е от общините, които заемат важно място в икономическото развитие на Североизточния район. Още по-съществено е значението ѝ за икономиката на областта. Измерено с показателя приходи от продажба на човек, нивото на общината е значително над средното за областта - с 50%. В общината се формират 77.5% от приходите, произвежда се 78.1% от бруто продукцията и се концентрират 80.7% от ДМА на областта. Община Шумен дава своя принос за БВП на областта предимно с предприятия в отрасъл *Лека промишленост*, представена основно от преработваща, шивашка и хранително - вкусова и строителство, които са определящи за икономиката в общината.

Силно присъствие в общинската промишлена структура има производството на метални изделия, което се дължи на специализацията на общината в това производство и основно в обработката на алуминий. Този подотрасъл допринася с над 30% към обема на промишлените приходи и ангажира 18.5% от работната ръка. Със запазено място в промишления комплекс на общината е производството на химични продукти и препарати . Строителството е важен за общината отрасъл, като допринася 18% към индустриалните приходи. В този отрасъл продължават да функционират някои от най-големите фирми в общината.

Преобладаващата част от икономически активното население е заето в преработващата промишленост - 32%, като не малък е делът и на заетите в отрасъл търговия, ремонт на автомобили и битова техника – 20% от общия брой заети лица.

Ниво на безработица в общината е по-високо от средните стойности за страната, като към 2015 г. достига до 18.1 %.

II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците на територията на Община Шумен

1. Основни изводи от анализа на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците за нормативната уредба

Изводите, които могат да се направят от този анализ са, че Община Шумен своевременно съумява да прилага законодателството на местно ниво и да изпълнява вменените ѝ задължения в подзаконовата нормативна уредба, а именно:

- Актуализация на общинската нормативна уредба, свързана с управление на отпадъците.
- Изготвяне на ежегодни отчети по приетите програми.
- Общината е предприела мерки за поетапно изпълнение на целите и приоритетите за третиране на отпадъците на територията си.
- Осигурява се финансов ресурс за извършването на дейностите по управление на отпадъците на територията на общината както и за внасянето на отчисленията за депониране на отпадъците.
- Предприети са мерки за намаляване количествата на депонираните отпадъци, чрез предварителното им третиране.
- Води се отчетност на количествата събрани и депонирани отпадъци.
- Определени са целите и насоките на общината за изпълнение на законодателството.
- Организирано е разделно събиране на отпадъците.
- Спазват се изискванията на подзаконовата нормативна уредба при определяне на площадки за третиране и/или третиране на отпадъци.
- Определени са правата и задълженията на гражданите и фирмите, относно управлението на отпадъците.

2. Основни изводи от анализа на състоянието на отпадъците, образувани на територията на Община Шумен

В анализа на отпадъците са изследвани основните тенденции и данни по отношение на образуването и методите на третиране на отпадъците, като са направени констатации във връзка с поставените цели в националното законодателство по управление на отпадъците. На основата на анализите са направени следните изводи и препоръки:

Битови отпадъци:

Основни източници на битови отпадъци в Община Шумен са домакинствата, по-малка част – около 30% се генерират от търговски и административни обекти.

По показателя „норма на натрупване на битови отпадъци”, Община Шумен се намира в границите на средните за страната стойности – около 330 кг/ж./год. През последните години се наблюдава тенденция за намаляне количествата на депонираните битови отпадъци.

Анализът на състоянието показва, че за изпълнение на нормативните цели за подготовка за рециклиране на отпадъчните материали хартия, пластмаса, стъкло и метал, биоразградими отпадъци, Община Шумен трябва да осигури инфраструктура за следните годишни количества:

Таблица 1-01 – Количествени индикатори за постигане на нормативните цели към 2020 година.

	Количество т/г
Общо образувани битови отпадъци към 2020 г.	28754
Общо съдържащи се рециклируеми компоненти, в т.ч.:	13060
- Хартия и картон	4974
- Пластмаса	4629
- Стъкло	3082
- Метал	374
Постигане на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране: най – малко 50% от общото им тегло	6530
Съдържащи се биоразградими компоненти:	3974
Зелени и градински отпадъци	2177
Хранителни	4425
Изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците - 50% от количеството образувани през 2014 г.	3080
Изпълнение на национална цел за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35% от общото им количество през 1995 г.	
Допустимо количество биоразградими отпадъци за депониране	109 кг/ж/год.

Наблюдаваните тенденции показват, че общината има капацитет да постигне заложените количествените цели за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, основно чрез предвидените съоръжения и инфраструктура в рамките на РСУО – Шумен.

Отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР)

Образуваните строителни отпадъци на територията на общината са предимно от юридически лица, в т. ч. и строително ремонтни дейности, възложени от общината. Малка част от тях са формирани от физически лица вследствие на ремонтни дейности.

Третирането на строителните отпадъци е един нов и голям ангажимент, както към общините, като по-чести Възложители на строително-монтажни работи, така и за физическите и юридически лица, извършващи дейности с такива отпадъци. Закона за управление на отпадъците определя като задължение на общините да отговарят единствено за организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждането на ОСР от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Общините имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е Възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи.¹

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на строителни отпадъци се извършват от лица, притежаващи документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците.

До 2014г., генерираните строителни отпадъци с инертен характер се приемат от „Пътища” АД Шумен, в кариера „Мътница” като изпълнение на проект за рекултивация и на Регионалното депо за неопасни отпадъци в кв. Дивдядово – предимно изкопни земни маси за запръстяване на депонираните в клетките отпадъци. От началото на 2015г. е сключен договор за приемане на строителни отпадъци от граждани с фирма „Голдън фийлд“ ООД гр.Шумен, стопанисваща кариера „Златна нива“. Дружеството разполага със собствена площадка и техника за натрошаване и сортиране на строителните материали.

Утайки от ГПСОВ

На територията на общината единствено отпадъчните води от гр. Шумен постъпват за пречистване в ПСОВ чрез смесена канализационна мрежа. Данните показват, че към 2014г. количествата генерирани утайки от ПСОВ – Шумен могат да бъдат напълно оползотворени по методите, предложени в НСПУУ. Забелязва се по-висока норма на оползотворяване в сравнение със средното за страната, което е индикатор за по-ниските количества образувана утайка в ПСОВ – Шумен.

Съгласно Национален стратегически план за управление на утайките от ГПСОВ на територията на Р България за периода 2014-2020г., операторите на ПСОВ изготвят план за управление на образуваните утайки, в които следва да се предвидят подходящите процеси за уплътняване, стабилизиране и обезводняване на утайките и методи за правилното им и ефикасно оползотворяване или обезвреждане. Необходимо е провеждането на периодичен мониторинг на параметрите, характеризиращи качеството на утайките и определящи годността им за определени начини за третиране или оползотворяване.

3. Основни изводи от анализа на инфраструктурата за отпадъци

Анализите на инфраструктурата за разглежданите потоци отпадъци дават основание да се направят следните основни изводи и препоръки:

На територията на Община Шумен функционира добре организирана система за сметосъбиране, чрез разполагане на контейнери, която на практика покрива всички населени места. Съдовете се подменят и допълват ежегодно.

Община Шумен е организирала разделното събиране на отпадъци от опаковки чрез сътрудничество с организации по оползотворяване. Подписани са анекси към договорите за разширяване на съществуващите системи и включването на битовите отпадъци от

¹ По-подробно тези изисквания са разгледани в Анализа на нормативната уредба

хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал. Извършена е акция с мобилни пунктове (специализиран автомобил) за събиране на опасни битови отпадъци. Община Шумен е включена в пилотен проект за изграждане на площадка за събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

Съгласно изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 11, е осигурена е площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци и опасни отпадъци от бита в населени места над 10 000 жители на територията на общината, съгласно сключен договор с фирма-изпълнител.

Разполага със съвременен депо за обезвреждане на остатъчните битови отпадъци, които не подлежат на рециклиране и оползотворяване.

Необходимо е въвеждане на системи за разделно събиране на всички групи МРО чрез сключване на договори с организации по оползотворяване или други лица притежаващи необходимите разрешителни за дейности с отпадъци, съгласно изискванията на ЗУО.

Необходимо е внедряване на система за разделно събиране на биоотпадъците на територията на общината. Препоръчително е тя да става плавно и с активни информационни кампании с цел подготовка на населението с нея. Съгласно изискванията определени е Наредба за третиране на биоотпадъци, (ДВ. бр. 92 от 2013г.), същите трябва да се събират разделно при източника на образуване (домакинства, търговски и административни обекти и/или заведенията за обществено хранене), като общината трябва да осигури съдове за многократно ползване.

За достигане на заложените количествени цели в Закона за управление на отпадъците е необходимо осигуряване на следната инфраструктура за третиране и оползотворяване на отпадъци:

- Линия за сепариране на смесени битови отпадъци;
- Инсталация за третиране на биоразградими отпадъци;
- Площадка за събиране и съхранение на опасни битови отпадъци и едрогабаритни отпадъци;
- Площадка за компостиране на „зелени“ отпадъци;
- Площадка за временно съхранение и третиране на строителните отпадъци;

4. Основни изводи от анализа на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците

Анализът на институционалния капацитет има за цел да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината в сферата на управлението на отпадъците. От направения анализ се установи, че като цяло капацитета на общината не е достатъчен относно управлението на отпадъците.

В Община Шумен пряко отговорни по въпросите, свързани с управление на отпадъците, са служителите от Дирекция „Устройство на териториите, контрол на строителство и екология“. В дирекцията има назначен един главен експерт Екология, който отговаря за изготвянето на програми и планове, организира, координира и контролира изпълнението им. Дейностите по сметосъбирането, сметоизвозването и депонирането на отпадъците са възложени на „Титан БКС“ ООД за град Шумен и кварталите Дивдядово, Макак и Мътница. Сметосъбирането в селата е възложено на фирми съгласно сключени договори по ЗОП. Във връзка с финансовото, правното и административното обезпечаване на политиката за управление на отпадъците функции са възложени на дирекции в общата администрация.

5. Основни изводи от анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Към 2014 г. все още не е приключила рекултивацията на старото сметище в кв. Дивдядово, гр. Шумен, въпреки че има одобрен проект. За момента рекултивацията е спряна, поради липса на финансови средства.

В периода на действие на настоящата програма предстои и изготвянето на проект за рекултивацията на регионално депо за неопасни отпадъци. Дейностите по рекултивацията следва да се извършват въз основа на изготвен и одобрен проект и план за мониторинг, отговарящи на нормативните изисквания, което ще допринесе за недопускане на вредно въздействие и замърсяване на околната среда.

Изпълнението на проекта за рекултивация, както и следексплоатационните грижи и мониторинг на депата ще гарантират предотвратяване замърсяването на компонентите на околната среда и ограничаване на риска за човешкото здраве.

Към момента в общината липсват други замърсявания, за които да не са взети мерки по възстановяване на терените.

6. Основни изводи от анализа на организационните схеми и форми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

В приетата от Общински съвет *Наредба за управление на отпадъците* са въведени организационни мерки за изпълнение на дейностите по третиране на отпадъците и заплащането на съответните услуги, както и контрола, глобите и санкциите за замърсяване на общински места с отпадъци и др.

В *Наредба за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Шумен* е указан редът за заплащане на такса „Битови отпадъци“, както и дейностите, които покрива. Общината е създала нормативна възможност за юридическите лица да заплащат услугите по организирано сметосъбиране и сметоизвозване на база количество отпадъци чрез подаване на годишна декларация за предстоящата година. Към момента приходите, събрани от такса битови отпадъци, са достатъчни за покриване само на най-необходимите разходи за дейността.

Ежегодно Регионалното сдружение за управление на отпадъците определя такса за тон депониран отпадък, която е еднаква за всички общини участващи в сдружението.

7. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Основната информираност на населението на общината е чрез интернет страницата www.shumen.bg. Общината е разработила добра система за информираност.

Информация за управление на отпадъците в общината се разпространява и чрез публикуване на съобщения на информационното табло в центъра за административно обслужване, както и при необходимост в местните вестници. Води се регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон, на територията ѝ. Общината е наложила през годините няколко кампании сред населението, които целят привличането на интереса им към дейностите по управлението на отпадъците като „Чистотата на града – споделена отговорност“ и участие в кампанията „Да почистим

България“. Ежегодно се провеждат информационни кампании със служителите на общинска администрация с цел обмен на информация с населението и лицата в частния сектор. Провеждат се и кампании с тясното сътрудничество на общината и организациите по оползотворяване. При провеждане на кампаниите се разпространяват информационни материали (листовки и плакати) сред населението, свързани с различни групи отпадъци и тяхното третиране.

8. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците

За правилното планиране дейностите по управление на отпадъците е необходима пълна и коректна информация за количествата и състава на образуваните отпадъци в общината, както и ефективна комуникация между всички участници в регионалното управление на отпадъци. В тази връзка Община Шумен има внедрена на информационна система за управление на отпадъците с осигуряване на онлайн връзка с Регионалното депо за неопасни отпадъци и компютърна конфигурация за отчитане на количествата постъпващи отпадъци, както и начина им на транспортиране и приемане в депото. С това се улеснява бързия достъп до информация в реално време и общината има възможност за осъществяване на пряк контрол.

Основните предимства на информационната система за общините са:

- Улеснява ежедневните задължения на оператора на депото.
- Подобрява комуникацията между оператора и общината възложител на услугата, както и останалите участници в процесите.
- Повишава контрола на общините върху изпълнителя на услугата.
- Подпомага отчитането пред компетентните органи.
- Поддържа възможност за обмен на данни (включително автоматизирано) чрез стандартните протоколи за обмен с други информационни системи.
- Оптимизира цялостната дейност по управлението на отпадъците.
- Подпомага процесите на управлението на отпадъците на регионален принцип, съгласно европейските изисквания.

Въвеждането на интегрирана информационна система ще подобри качеството на информацията и осигури възможност за предприемане на адекватни и навременни действия от страна на общинската администрация за подобряване на услугите по управление на отпадъците.

III. SWOT анализ

За определяне на целите и приоритетите за управлението на отпадъците в Община Шумен е направен анализ на силните и слабите страни на съществуващите условия и са посочени факторите, които предоставят възможности за постигане на националните цели за предотвратяване, разделно събиране и оползотворяване на различни потоци битови отпадъци или обратно - те са заплаха за осъществяването им (SWOT анализ²). Между елементите на този анализ има отделни взаимовръзки, които разкриват потенциала или проблемите, които стоят на преден план за разрешаване.

Силни страни	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> - Община Шумен е водеща община в Регионално сдружение за управление на отпадъците – Шумен. - Общината предоставя по-голяма част от изискваните досега услуги по управление на отпадъците – сметосъбиране, обезвреждане, сключени договори с фирми и действащи лицензирани организации за разделно събиране и оползотворяване на опаковки. - Нивото на генерираните отпадъци на 1 жител в общината е близо до средното за региона и страната. - Общината своевременно е възложила обследване на количеството и състава на генерираните на територията й битови отпадъци, което създава надеждна база за планиране, включително и финансово. 	<ul style="list-style-type: none"> - Осигуряване на средства по оперативни и/или национални програми за финансиране на проекти. - Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно и ефективно управление на отпадъците. - Прилагане на регионален принцип на управление на отпадъците. - Развитие и разширения на системите за разделно събиране на МРО.
Слаби страни	Заплахи
<p>Липсва изградена инфраструктура за третиране на отпадъци, в т.ч:</p> <ul style="list-style-type: none"> Компостираща инсталация; Инсталация за анаеробно третиране на биоразградими отпадъци; <p>За част от потоците масово разпространени отпадъци не са сключени договори с организации по оползотворяване.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Необходимите публични инвестиции и оперативни разходи за управление на отпадъците съобразно нормативните изисквания и достигане на набелязаните цели са значителни. - Преминаването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци, което да доведе до повишаване на такса битови

² SWOT = съкращение от английски език- Strengths - Weaknesses - Opportunities –Threats - анализ на силните и слабите страни на възможностите и заплахите

	отпадъци за населението.
--	--------------------------

IV. Цели на общинската програма за управление на отпадъците и подпрограми за тяхното постигане

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен за периода 2015-2020 г. са направените изводи от анализа на състоянието за управление на отпадъците на територията на общината, препоръките и изводите от SWOT анализът. В съответствие с новата политика за управление отпадъците и въведената йерархия, настоящата програма определя рамката за поетапно достигане на следните цели, съответстващи на Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.(НПУО):

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им.

Стратегическа цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.

Стратегическа цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

V. План за действие с подпрограми и мерки за постигането на заложените цели

Планът за действие за постигане на целите включва идентифицираните мерки, обособени в отделни подпрограми. Изпълнението на включените в подпрограмите мерки ще доведе до изпълнението както на оперативните цели на всяка от подпрограмите, така и на стратегическите цели на Програмата.

Стратегическа цел	Подпрограма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им.	<ul style="list-style-type: none"> - Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло. - Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците. - Подпрограма за прилагане на изискванията за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и

Стратегическа цел	Подпрограма
	отпадъци от разрушаване на сгради. - Подпрограма за изпълнение задълженията на общината с оглед изграждане на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци. - Подпрограма за отпадъците от утайки от ГПСОВ.
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци.
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.	Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.

Всяка от подпрограмите съдържа кратка въвеждаща текстова част, в която са представени ключови изисквания, предизвикателства и оперативни цели, както и основни съображения, свързани с постигане на целите. Мерките са представени в табличен вид съгласно Методологичните указания за разработване на план за действие на Методологията за стратегическо планиране в Република България, разработена от Съвета за административна реформа към Министерски съвет (2010 г.).

Съобразно принципите и политиките на общината, подпрограмите и плановете за действие могат да бъдат допълнени и/или променени от органа, който приема програмата, при смяна на възгледите и приоритетните цели за изграждане на политиката за управление на отпадъците и при смяна на законодателната рамка, която ги определя.

Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци в Община Шумен

В съответствие с Рамковата директива за отпадъците на ЕС от 2008 г. и изискванията на Закона за управление на отпадъците, в края на 2014 г. Министерският съвет одобри първата Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци (НППО), като неразделна част от Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

1. Въведение и основни положения

ЗУО изисква кметовете на общини да разработят и изпълняват програма за управление на отпадъците за територията на съответната община, съответстваща на структурата и съдържанието на Националния план. В съответствие с тези изисквания на ЗУО Община Шумен разработи настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци (ППО) като неразделна част от Програмата за управление на отпадъците 2015-2020 на Община Шумен.

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците, т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците там, където е възможно.

Предотвратяването на образуването на отпадъците има за цел да допринесе за намаляване негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци. Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата, на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво също са с голямо значение за постигане изпълнението ѝ. В компетенциите на общинската администрация могат да се предприемат конкретни дейности и мерки за предотвратяване образуването на отпадъци като например реализация на проекти за домашно компостиране и информационни кампании за повишаване осведомеността на населението.

2. Място на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията за управление на отпадъците

Съгласно рамкова директива за управление на отпадъчните (2008/98/ЕО), под предотвратяване на образуването на отпадъци се разбира:

“Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите”.*

Предотвратяването на отпадъци има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-общо, предотвратяване на отпадъци означава да не възникват отпадъци, тъй като веднъж възникнал, отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество чрез депонирането, изгарянето, рециклирането. В тази връзка мотото на Националната програма за предотвратяване образуването на отпадъци е *„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал”.*

3. Цели на общинската подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци в Община Шумен

3.1. Базова информация

Данните от анализа на образуваните отпадъци показва, че Община Шумен е със сравнително добри тенденции през последните 2 години за запазване на постоянно количество генерирани битови отпадъци на жител. По-ниските нива на нормата на натрупване на отпадъци в периода преди 2012г. се обуславя от по-слабото информационно обезпечение за различните потоци отпадъци и не включването на част от тях в статистическите обработки. Забелязва се, че към 2014г. остава висок показателя за количеството депонирани битови отпадъци на жител – 280 кг/ж/г, което е над средното за страната.

За намаляване на количествата депонирани отпадъци е необходимо въвеждане на нови дейности по управление на отпадъците и осигуряване на необходимата инфраструктура за осъществяването им, в т.ч. предварително третиране (сепариране) на смесения битов отпадък, оползотворяване на биоразградимите отпадъци, чрез компостиране и/или анаеробно разграждане, обхващане на всички потоци МРО чрез съвместно сътрудничество с организациите по оползотворяване или други лица, притежаващи необходимите разрешителни съгласно ЗУО. Комплексното изпълнение на тези дейности ще се намали съществено количеството на депонираните битови отпадъци. Въпреки това, при бъдещо икономическо развитие и повишаване на жизнения стандарт на населението, трябва да се запази тенденцията на намаляване на количество на генерираните битови отпадъци, като безспорно най-ефективният метод за това е предотвратяване на образуването им.

Количеството на образуваните строителни отпадъци и отпадъци от опаковки е много по-ниско от средното за страната. Съгласно нормативните изисквания и спазване на йерархията в управлението на отпадъците, Община Шумен се стреми да запази тенденцията за намаляване количеството генерирани отпадъци на един жител, чрез предприемането на своевременни и ефективни мерки за предотвратяване образуването им.

3.2. Основа за формулиране на целите съгласно изискванията в НППО

Както вече бе подчертано в европейското и в българското законодателство се определя пет-степенна йерархия за отпадъците. Тази йерархия не трябва обаче да се разглежда като напълно „статична”, а трябва да се разбира, че предимство имат тези действия, които водят до изпълнение на основната цел, а именно прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда поради образуване на отпадъци. В тази връзка предотвратяване образуването на отпадъци

е съществена цел, но не е самоцел. Мерки за предотвратяването на отпадъци не би трябвало да са препоръчителни, ако не водят до общо намаляване на вредното влияние върху околната среда и човешкото здраве. При определяне на целите трябва да се има предвид и техническите възможности за реализацията им, и правомощията на общинската администрация.

В чл.31 и чл.34 от ЗУО са определени конкретни цели при управлението на отпадъците, съгласно които до 2020г.:

- количеството на депонираните биоразградими отпадъци трябва да намалее с не по-малко от 35%;
- повторно употребените, рециклираните и оползотворените по друг начин строителни отпадъци трябва да достигне 70% от общото им тегло;
- при отпадъчните материали от хартия, картон, метал, пластмаса, стъкло – до 50% от тях, трябва да са разделно събрани и рециклирани. Системите за разделно събиране на опаковки задължително включват всички населени места с повече от 5000 жители.

Изпълнението на тези количествено измерими цели води и до намаляване на съответните количества образувани отпадъци.

Съгласно резултатите от направените анализи за съществуващото състояние и прогнози за развитие, в т.ч. и социално - икономическите аспекти, за постигане на Стратегическата цел 1 „Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване“ са определени оперативна цел и индикатори за изпълнението ѝ.

Оперативна цел: *Намаляване на количеството на генерирани отпадъците*

Оперативната цел е в синхрон с основната цел на европейската и националната политика в областта на околната среда „Прекъсване на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата“.

Като ежегоден индикатор за наблюдение е стойността годишното количество образувани отпадъци (т/год) за съответната година на програмния период, а като целеви индикатор – нормата на натрупване на битови отпадъци през 2020 г - 350 кг/ж./год.

4. Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките

Въпреки че Община Шумен вече е разработвала и приела програми в областта на управление на отпадъците, досега не са планирани и изпълнявани целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци. В настоящата Програма за първи път се предвиждат конкретни взаимнообвързани мерки в тази област. Мерките са идентифицирани, като са отчетени мерките в Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, добрите практики и спецификите на общината по отношение на отпадъците и в демографски и социално-икономически аспект.

В Приложение №4 към чл.50, ал.3, т.2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за предотвратяване на отпадъци, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;

- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране и производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Предложените мерките и дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци е трудно изпълнимо на местно ниво, поради факта, че общините нямат правомощия за ограничаване на производители на масово разпространени отпадъци, които са с основен принос към увеличаване количествата на отпадъците. Въпреки това анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в Община Шумен за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци на територията и са:

- Въвеждане на система за домашното компостиране в населени места и райони под 3 хил. жители – съгласно Закона за управление на отпадъците, домашното компостиране се счита за мярка за предотвратяване образуването на отпадъци (оползотворяване на мястото на образуване). Тук при тази мярка общината може да разработи различни програми и/или проекти за насърчаването на домашното компостиране. Мерките трябва да са насочени основно към живущите в селските райони на общината, където се генерира по-голям поток от растителни отпадъци. Друг вариант е разработване и търсене на финансиране на проекти за безвъзмездно предоставяне на компостери на гражданите.
- Изграждане на система за събиране на растителни и други биоразградими отпадъци от домакинствата в град Шумен, които нямат възможност за домашно компостиране. Организирането на система за разделно събиране на тези отпадъци е и задължение на местната власт по *Наредба за разделно събиране на биоотпадъците*. С изпълнението ѝ общината може едновременно да изпълни и мярката за предотвратяване и/или намаляване образуването на отпадъци;
- Насърчаване изграждането на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба, чрез насочване на бизнеса за кандидатстване по оперативни програми – примерно ОП „Конкурентоспособност и иновации 2014-2020 г.“
- Информационните кампании насочени към населението си остават най-добрата и ефикасна мярка. Всички мерки, които общината набелязва не могат да се осъществяват, ако не се обхване най-големия генератор на отпадъци - населението. Необходимо е разработването на активни информационни кампании, с които ясно да се определят насоките и целите пред общината, да се изложат положителните и отрицателните страни на проблема, както и ползите за населението и околната среда от изпълнението на конкретните мерки. Примери за провеждането на информационни кампании сред населението могат да бъдат: изготвяне на разяснителна информация, насоки и съвети за прилагане на инструменти за предотвратяване образуването на отпадъци, основно чрез уеб-сайта на общината; провеждане на обучителни програми; еко-етикиране; различни образователни кампании;
- Провеждане на местна политика за разширена отговорност на производителя.

**План за действие към
Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци в Община Шумен**

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването на отпадъци

Оперативна цел: Намаляване на количеството на отпадъците

Индикатори за изпълнение:

- Текущи – Количество образувани битови отпадъци в тон за година;
- Целеви - Норма на натрупване на битови отпадъци през 2020 г. - 350 кг/ж.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	целиви	
Провеждане на информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани най-вече към: -намаляване на образувани отпадъци; -устойчиво потребление; -участие в разделното събиране (разделяне при източника).	5 000	ОПОС Общински бюджет	2016-2020	Повишаване информираността на населението, което влияе пряко върху количеството образувани отпадъци	Брой реализирани кампании	До 2020 г. да са проведени поне 4 информационни кампании	Община Шумен
Разработване на проект за създаване на центрове за поправка и повторна употреба на стоки, вкл. съдействие на частни лица при интерес за изграждане на такъв тип центрове	50 000	ОПОС	2018	Допълнително предотвратени отпадъци чрез предоставяне на услуги за удължаване на жизнения цикъл на стоки	Наличие на разработен и одобрен проект	Създаден център за поправка и повторна употреба на стоки	Община Шумен
За инвестиционни проекти, изпълнявани с публични средства, да бъдат залагани и постигнати целите на ЗУО за влагане и повторна употреба на материали.	-	-	2016-2020	Предотвратяване образувани на отпадъци и продължаване годността на влаганите материали	Наличие на одобрени проекти и ПУСО	До 2020 г. достигане на 70% от общото тегло повторна употреба или друго оползотворяване на строителните отпадъци	Община Шумен
Създаване на организация за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци от дейността на ресторанти, хотели, заведения за обществено хранене и др.	100 000	ОПОС Общински бюджет	2016-2020	Предотвратяване образуването на отпадъци и екологосъобразно третиране	Въвеждане на система за разделно събиране на растителни и биоразградими отп.	Брой обхванато население и обекти в системата за разделно събиране	Община Шумен

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговор -ност
					текущи	цели	
Въвеждане на системата за домашно компостиране, чрез закупуване на компостери за предоставяне на домакинствата.	15 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Предотвратяване на образуването на отпадъци от растителен и хранителен произход	Брой закупени компостери	брой на домакинствата прилагачи домашно компостиране	Община Шумен
Прилагане на икономически механизми, водещи до намаляване образуването на отпадъци.	30 000	ОПОС Общински бюджет	2016-2020	Предотвратяване на образуването на отпадъци	Въведени механизми	Намаляване на количеството генерирани отпадъци към 2020 г.	Община Шумен

Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“.

1. Въведение и основни положения

През 2012 г. в Закона за управление на отпадъците се включи общоевропейската цел за рециклиране на битовите отпадъци, приета в законодателство на ЕС през 2008 г. По-конкретно за общините в България се постави изискването да достигнат поетапно до 2020 г. рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло (в които потоци отпадъци се включват и отпадъците от опаковки от същите материали) в следните количества:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло;

Съобразно нормативната уредба всяка община може да постигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Целта на тези мерки са да се увеличат количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и да се намали тяхното депониране.

В йерархията при управлението на отпадъците подготовката за повторна употреба се нарежда на второ място след предотвратяване образуването на отпадъците. Целта на тази подредба е именно максималното използване на отпадъците колкото може в повече направления. Следващо в подреждането е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали, но разликата с подготовката за повторна употреба е, че тук за извършването на дейността е необходимо използване на много повече суровини. И накрая на предпоследно място се нарежда оползотворяване, което цели използването на отпадъците за превръщане в енергия, биогорива и др.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване и извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

И при двата варианта Община Шумен е предприела мерки. През 2015г. след проведена процедура по ЗОП е избран изпълните за предоставяне на услуги по предварително третиране (сортиране) на смесени битови отпадъци за общините Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каспичан и Смядово. Дейността по сепариране следва да стартира до края на 2015 г.

От 2008 г. е въведена трицветна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, чрез сътрудничество с организация по оползотворяване /ООп/. В края на 2014 г. Община Шумен е сключила допълнителни анекси към договорите с организациите по

оползотворяване да бъдат отделяни отпадъци, освен от опаковки и битови отпадъци от същите материали.

Основен проблем при системите за разделно събиране, не само в Община Шумен но и в цялата страна е ниският процент на „чистият“ рециклируем материал. Основните причини за това са смесването на общите битови отпадъци с рециклируемите и изхвърлянето на строителни материали в контейнерите за разделно събиране. Друг проблем е кражбата на суровини от контейнерите за разделно събиране на хартия, пластмаса, метал и стъкло и предаването им в наличните пунктове за вторични суровини. Тези нерегламентирани действия, установени от организациите по оползотворяване, са предпоставка за значително намаляване на ефективността на цялата система.

За увеличаване на количеството рециклирани и оползотворени отпадъци е необходимо да се предприемат мерки и за тяхното насърчаване. Насърчаването трябва да е насочено основно към гражданите на общината, от които произтича по-големият поток на тези отпадъци. Необходимо е пълно сътрудничество между организацията и общината за въвеждането и функционирането на ефикасна система.

Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки въвежда и задължения на кмета на Общината за недопускане на посегателства и кражби на отпадъците от съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Изпълненията им се осъществяват посредством въведената наказателна отговорност и санкции за неизпълнение на физически и юридически лица в Общинските наредби, касаещи отпадъците.

Конкретни мерки за изпълнение на целите могат да бъдат следните дейности:

- Увеличаване броя на контейнерите за разделно събиране на отпадъците, там където има недостиг и преместване от места, където има ниска използваемост;
- Увеличаване на количествата на отпадъците, преминаващи през предварително третиране, преди тяхното депониране;
- Търсене на съдействие от органите на реда за предотвратяване нерегламентираното изнасяне на отпадъци от контейнерите за разделно събиране на отпадъци;
- Ежегодно провеждане на информационни кампании, свързани с разделянето на отпадъците.

**План за действие към Подпрограмата
за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло**

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативна цел: Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаси и стъкло.

Текущи индикатори:

- 2016 г. - мин. 25% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране;
- 2018 г. - мин. 40% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране

Целеви индикатор:

- 2020 г. - мин. 50% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиран

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Актуализиране и допълване при необходимост на системите за организирано сметосъбиране, с цел увеличаване количествата на отпадъците, преминаващи през инсталация за сепариране, преди тяхното депониране.	25 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Увеличаване на количествата рециклирани отпадъци	Количество отпадъци преминали през сепариране	Отделяне на по-голямо количество отпадъци за рециклиране и изпълнение на целите	Община Шумен
Ежегодно преразглеждане и при необходимост оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и битови отпадъци от хартия, метали, пластмаси и стъкло.	<i>(средствата са от ООп)</i>	ООп или лица с които е сключен договор за разделно събиране.	2016-2020	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Брой разположени съдове за разделно събиране на отпадъци	Създадена ефективна система	Община Шумен, ООп

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Проектиране и изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяването им.	Съгл.ОП ОС	ОПОС	2018	Увеличаване на количествата рециклирани отпадъци	Количество отпадъци преминали през предварително третиране	Отделяне на по-голямо количество отпадъци за рециклиране и изпълнение на целите	Община Шумен PCУО
Оказване на съдействие на физически и юридически лица към изграждане на площадки за третиране на отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло.	-	-	2016-2020	Увеличаване на местата за предаване на тези отпадъци	Брой изградени площадки	Увеличаване на количеството предадени рециклиране отпадъци	Община Шумен
Повишаване ефективността на контрол по спазване на Общинските наредби за смесването и изхвърлянето на рециклируеми и оползотворими такива в контейнерите за смесени отпадъци.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Повишаване ефективността на системата за разделно събиране	Прилагане на нормативната уредба	Увеличена наказателна отговорност	Общинска администрация
Провеждане на информационни кампании сред населението за разделно събиране и рециклиране на отпадъците.	2 000	Общински бюджет	2016-2020	Повишаване информираността на населението	Брой реализирани информационни кампании	Ежегодно до 2020г. са проведени съответните кампании	ООп Община Шумен
ООп и/или всички лица, с които общината има сключен договор за извършване на дейности с битови отпадъци, в т.ч. оползотворими отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси, стъкло, предоставят на Община Шумен ежегодни справки за количествата събрани и предадени за оползотворяване в т.ч рециклирани отпадъци.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Информационна обезпеченост във връзка с постигане целите за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци.	Количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци в тон за година	Всички ООп/фирми и юридически лица са представили навременна и пълна информация	ООп и/или всички лица, с които общината има сключен договор

Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци, в т.ч. за биоотпадъците на територията на Община Шумен

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“.

1. Въведение и основни положения

„Биоразградими“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Биоотпадъците“ са част от биоразградимите битови отпадъци, и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Със Закона за управление на отпадъците и Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020г.) са поставени конкретни количествени цели пред общините за разделно събиране и рециклиране, както и цел за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци.

Общата цел е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци (БрБО) до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци образувани през 1995г., като целите се постигат поетапно всяка година. В допълнение към общата цел за намаляване на депонираните БрБО, национални цели за оползотворяване на битовите биоотпадъци се поставиха в *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците*, приета през месец декември 2013г. Наредбата задължава общините за всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат поетапно цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

- ❖ до 31 декември 2016 г. – не по-малко от 25 на сто от количеството на биоотпадъците, образувани в региона през 2014 г.
- ❖ до 31 декември 2020 г. – не по-малко от 50 на сто от количеството на биоотпадъците, образувани в региона през 2014 г.
- ❖ до 31 декември 2025 г. – не по-малко от 70 на сто от количеството на биоотпадъците, образувани в региона през 2014 г.

Целите се считат за изпълнени при условие, че биоотпадъците са събрани разделно при източника на образуване, транспортирани и предадени за оползотворяване. В допълнение Наредбата изисква кметовете на общини да осигурят цялото количество образувани биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община да се събират разделно и оползотворяват.

Биоотпадъците, преработени чрез домашно компостиране, се считат от законодателството за предотвратени, а не за оползотворени отпадъци.

В наредбата са поставени и срокове за ежегодно представяне на информация и отчет пред МОСВ за изпълнението на целите, както за общината, така и за конкретния регион; разпределение на задълженията между общините, участващи в региона, предприети мерки

и дейности за достигане на целите, предоставяне на доказателства за изпълнение и др.

В съответствие с националните политики и изисквания, Община Шумен си поставя следните конкретни цели относно управлението на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците до 2020 г.:

1. Намаляване на количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци с 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани от общината през 1995 г.;
2. Разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци в следните количества:
 - до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в общината през 2014 г.;
 - до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в общината през 2014 г.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние и бъдещи мерки.

В *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците* са поставени конкретни изисквания за организирането на системи за разделно събиране на биоотпадъците. Целта е обхващане на почти всички източници на генериране на биоотпадъци, които да се събират и третираат отделно от битовите отпадъци, като по този начин се избягва смесването на отпадъците.

На този етап от посочените в наредбата задължения Община Шумен е изпълнила условието за изготвяне на актуален морфологичен анализ на смесените битови отпадъци, с цел определяне на състава и количеството биоразградими отпадъци в потока на смесените битови отпадъци. Градинските отпадъци от обществените паркове на територията на Община Шумен са предмет на разделно събиране и обработка до получаване на дървесен чипс и пелети.

Предвидените в настоящата подпрограма мерки за постигане на целите за намаляване на количеството БрБО, постъпващи за депониране са:

- Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани отпадъци от паркове и градини.
- Организиране на разделно събиране и рециклиране на биоразградимите отпадъци (хартия и картон), чрез организации по оползотворяване или други лица притежаващи съответното разрешение по реда на ЗУО.
- Организиране на разделно събиране на биоразградимите отпадъци от домакинствата, ресторантите, хотели, заведения за обществено хранене, пазарите за плодове и зеленчуци и изграждане на регионална инсталация за анаеробно третиране на БрБО с оползотворяване на произведения компост или биогаз.
- Насърчаване на домакинствата към домашно компостиране в малките населени места.
- Провеждане на информационни/образователни кампании сред населението.

Съобразно гореизброените мерките следва да се изгради ефективна система за тези отпадъци, чрез която да се намалят количествата на постъпващите за депониране биоотпадъци.

Първият етап от управлението на биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците, включва организиране на система за разделното им събиране и изваждането им от състава на смесените битови отпадъци. Системата може да се

организира със специални контейнери (кафяв цвят), с които могат да се обслужват отделни жилищни сгради, кооперации, обекти за производство и търговия с храни. Първоначалното изграждане на системата трябва да започне с търговските обекти, ресторантите, заведенията за обществено хранене и пазарите, като постепенно се включва и населението. Поетапното въвеждане на системата при домакинствата има за цел поетапно изграждане на екологично съзнание в гражданите, което да ги приобщи към бъдещите промени в начина на изхвърляне и събиране на отпадъка. С изграждане на система за разделно събиране на биоотпадъци е необходимо започване на интензивни разяснителни кампании сред населението за да има ефективност изградената система.

Втория етап от управлението на биоотпадъците, който върви паралелно с първия, включва дейности за тяхното третиране и оползотворяване. *Наредбата за третиране на биоотпадъците* дава насоки относно начина на третиране, документите, които се изискват от лицата извършващи дейността, контрола и качеството на крайният продукт. Първият момент в дейността по третирането на биоотпадъците е избора на подходяща инсталация и/или съоръжение. След изграждането им е необходимо да се уточни точно предназначението на крайния продукт след третирането и начина на бъдещото му използване.

На територията на Община Шумен и останалите общини от регионалното сдружение няма изградено съоръжение за третиране на биоотпадъците от хранителен произход. Съобразно вида и количествата на генерираните БрБО от отделните общини в сдружението, както и значителните инвестиции за изграждането на такъв тип съоръжения е подходящо да се приложи регионален подход, чрез осигуряването на една обща инсталация за анаеробно разграждане на БрБО за общините от регион Шумен. Анаеробното разграждане е особено подходящо за преработването на влажни биологични отпадъци, включително мазнини (напр. от кухненски отпадъци).

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци изисква същите да се оползотворяват чрез дейностите, обозначени със следните кодове по Приложение №2 към §1, т.13 от допълнителните разпоредби на ЗУО:

R 3 – рециклиране/възстановяване на органични вещества, които не са използвани като разтворители (включително чрез компостиране и други процеси на биологична трансформация), и/или

R 10 – обработване на земната повърхност, водещо до подобрения за земеделието и околната среда;

R 1 - използване на отпадъците предимно като гориво или друг начин за получаване на енергия (в случаите на анаеробно разграждане на биоотпадъци).

Трябва да се има предвид, че крайният продукт – компост, съдържа различни вещества, които са по-малко или повече в зависимост от количеството и вида на използваните отпадъци. Във връзка с това е необходимо преди използването му за каквато и да е цел да се извършва лабораторен анализ на партидите компост, за установяване наличието на опасни и вредни вещества в него. При достигане на добри качества, съобразно изискванията на нормативната уредба, компоста може да се използва с търговска цел при положение, че е опакован, съобразно изискванията на *Наредбата за третиране на биоотпадъци* и покрива качеството, съобразно наложените стандарти.

План за действие
към подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за
биоразградимите битови отпадъци, в т.ч. за биоотпадъците

Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“

Оперативна цел: Достигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци.

Текущи индикатори:

- Ежегодно до 2019г. количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци е под 50% от общото количество на същите отпадъци, образувани в общината през 1995 г.;
- В периода 2016 г. – 2019г.: мин. 25% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени.

Целеви индикатори:

- Към 2020 г. - количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци е до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в общината през 1995 г.;
- Към 2020 г. - мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени.

В настоящата подпрограма не са включени мерки, които имат пряко отношение към постигане на набелязаните цели, но са включени в други подпрограми. Такива мерки са свързани с разделното събиране, оползотворяването и рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци.

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Въвеждане на система за разделно събиране на хранителните биоотпадъци от домакинствата и обекти за производство и търговия с храни в град Шумен.	100 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Предотвратяване попадането на биоотпадъци в контейнерите за смесени отпадъци	Брой дом./обекти обхванати от системата за разделно събиране	количество разделно събрани биоотпадъци (т/год.)	Община Шумен
Изготвяне на график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и публикуването му на сайта на общината.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Създаване на прозрачност при управление на биоотпадъците.	Изготвени графици за периода и честотата на събиране.	Създадена ефективна система	Община Шумен
Създаване на система за домашно компостиране на БрБО в населени места под 3 хил. жители.	15 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Предотвратяване образуването на биоотпадъци	Брой закупени компостери	Увеличаване броя на домакинствата прилагачи домашно компостиране	Община Шумен
Проектиране и изграждане на площадка за компостиране на биоразградими растителни отпадъци, включително техника и транспортни средства.	3400 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016 – 2018	Намаляване на депонираните биоразградими отпадъци и оползотворяването им.	Изготвен и одобрен проект	Изградена площадка	Община Шумен РСУО – Шумен
Проектиране и изграждане на регионална инсталация за анаеробно третиране на БрБО	По проект	ОПОС	2018	Намаляване на депонираните битови отпадъци и оползотворяването им с производство на биогаз	Изготвен и одобрен проект	Изградена инсталация за анаеробно третиране на БрБО	РСУО – Шумен
Повишаване на информираността на населението за ползите и изискванията за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците	2 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Повишаване информираността на населението	брой на проведени информационни кампании	Увеличаване на количеството събрани БрБО чрез общинската система	Община Шумен
Изготвяне на отчети и докладване на изпълнението на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО и чл. 8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци	-	-	2016-2020	Информационна обезпеченост във връзка с постигане целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци и намаляване на количеството депонирани БрБО	Количествата разделно събрани оползотворени биоотпадъци в тон за година	Депонирани БрБО към 2020 г. – 109 кг/ж/год.	Община Шумен

Подпрограма за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“.

„Отпадъци от строителство и разрушаване“ са отпадъци, получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест, други опасни отпадъци и др., съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 от Приложение № 1 на *Наредбата за класификация на отпадъците*.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба и от проблем за околната среда те могат да се превърнат в ценен ресурс. Ето защо според европейското законодателство до 2020г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло. ЗУО определи поетапно по години целите за рециклиране и друго оползотворяване, за да се достигне крайната цел през 2020г.:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Анализът на нормативната уредба показва, че Община Шумен, както и другите общини в страната, имат следните отговорности, произтичащи от националното законодателство:

- ❖ организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- ❖ когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи, има задължение да:
 - разработва План за управление на строителните отпадъци като част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж;
 - изпълни реално Плана за управление на отпадъците;
 - да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове строителни отпадъци в минимални количества;

Изискването за разработване на план за управление на отпадъците не се прилага за:

- разрушаване на сгради с РЗП под 100 кв. м;
- реконструкция, основен ремонт и/или промяна предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 500 кв. м;
- строеж на сгради с РЗП, по-малка от 300 кв. м;
- разрушаване на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи, когато тяхното премахване е наредено по спешност от компетентен орган.

Едновременно с това общините, като институции работещи с публични средства по различни програми са задължени при строителство да спазват изискванията за влагане на рециклирани строителни материали, както следва:

Вид строителна дейност	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Строителство на сгради, финансирани с публични средства	1%	1%	1%	1.5%	1.5%	1.5%	2%
Строителство на пътища с публични средства	5%	5%	8%	8%	8%	10%	10%
Рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища, финансирани с публични средства	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%
Строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура, финансирани с публични средства	3%	3%	5%	5%	6%	7%	8%
Оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	8%	9%	10%	11%	11%	11%	12%

Кметът на общината одобрява плановете за управление на отпадъците като неразделна част от инвестиционните проекти, когато общината е компетентен орган по ЗУТ, както и да одобрява отчетите за изпълнение на плана за управление на отпадъците, в предвидените от *Наредбата за управление на строителните отпадъци* и за влагане на рециклирани строителни материали случаи. За целта служителите на общинска администрация преминаха курс на обучение по „Управление на строителните отпадъци и задълженията на общините по прилагане на нормативната уредба“.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци показват, че до 2014г. строителните отпадъци са били оползотворявани за рекултивация на кариера „Мътница“ и на Регионалното депо за неопасни отпадъци в кв. Дивдядово – предимно изкопни земни маси, които се оползотворяват като се използват за запръстяване на депонираните в клетките отпадъци. Към 2015г. генерираните на територията на общината строителни отпадъци се извозват на територията на кариера „Златна нива“. Община Шумен е сключила договор с „Голдън Фийлд“ ООД Шумен, за извършване на дейности по третиране на строителни отпадъци. Дружеството разполага със собствена площадка и техника за натрошаване и сортиране на строителните материали.

При планиране и осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци, е взета предвид и нормативната уредба, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци. Размерът на отчисленията нараства от 28 лв./т през 2015 г. до 95 лв./т през 2020 г.

**План за действие към подпрограма
за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради**

Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“.

Оперативната цел - Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от домакинствата и от строителните дейности на общината.

Текущи индикатори: Ежегодно до 2020г. в строежите с възложител Община Шумен се влагат рециклирани строителни материали, в количества, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Целеви индикатор: През 2020г. в строежите с възложител Община Шумен се влагат рециклирани строителни материали, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци за 2020 г.

Мерките, включени в настоящата подпрограмата, са свързани с осигуряване на информационна безопасност на общината във връзка с изпълнение на посочените по-горе ангажименти.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината.	50 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Изпълнение на изискванията на чл.19, ал.3 т.5 от ЗУО	Сключване на нови или подновяване на договор с фирми за третиране на строителни отпадъци.	Предотвратяване депонирането на ОСР чрез оползотворяване.	Община Шумен
За инвестиционни проекти, изпълнявани с публични средства, да бъдат залагани и постигнати целите на ЗУО за влагане и повторна употреба на материали.	-	-	2016-2020	Предотвратяване образуване на отпадъци и продължаване годността на влаганите материали	Наличие на одобрени проекти и ПУСО	До 2020 г. достигане на 70% от общото тегло повторна употреба или друго оползотворяване на строителните отпадъци	Община Шумен
Сключване на договори с лица, притежаващи разрешения за дейности по третиране на строителни отпадъци от територията на община Шумен.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Изпълнение на изискванията на законодателството	Регламентирано третиране на строителните отпадъци	Изпълнение на целите за влагане на рециклирани ОСР	Община Шумен

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Съгласуване и одобрение на планове за управление на строителни отпадъци, когато общината е компетентен орган по ЗУТ.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Изпълнение на целите за ОСР	Брой съгласувани проекти.	Предотвратяване депонирането на ОСР чрез оползотворяване.	Община Шумен
Прилагане на мерки и контрол относно нерегламентираното изхвърляне на отпадъци от строителство и ремонт	-	-	2015-2020	Предотвратяване на замърсяване на околната среда	Прилагане на общинските наредби	Регламентирано управление на ОСР	Община Шумен

Подпрограма за изпълнение задълженията на общината с оглед изграждане на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“.

1. Въведение и основни положения

С националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки - от 2004 г.
- ИУМПС - от 2005 г.
- ИУЕЕО - от 2006 г.
- Отпадъчни масла и нефтопродукти - от 2006 г.
- Отпадъци от батерии и акумулатори - от 2006 г.
- Отпадъци от гуми - от 2011 г.

Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи широко разпространени отпадъци се осъществяват и финансират на Национално ниво, основно от организациите по оползотворяване и/или лица, изпълняващи задълженията си самостоятелно, чрез прилагане на схемите за „разширена отговорност на производителя“.

За изпълнение на националните цели в ЗУО е вменено задължение и на органите на местната власт, които с помощта на организации и/или фирми, притежаващи разрешения за дейности с отпадъци организират разделното събиране на масово разпространените отпадъци, образувани от дейността на домакинствата. Подзаконовите документи за управлението на масово разпространените отпадъци се отнасят за всеки конкретен вид поотделно и поставят условия и изисквания за осъществяване на дейностите по управлението им.

Съгласно нормативните изисквания Кмета на общината е отговорен за събиране на отпадъците от населението, следователно и за организиране и подпомагане на дейностите по разделното събиране на масово разпространени отпадъци и предаването им за оползотворяване.

В съответствие с националните политики и изисквания, Община Шумен си поставя следната **Оперативна цел** - *Изпълнение задълженията на общината относно съдействие при организиране на системите за разделното събиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци.*

2. Анализ и описание на съществуващото състояние

За управление на специфичните потоци от отпадъци, включващи негодни за употреба автомобилни гуми, батерии и акумулатори, излезли от употреба МПС, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, Община Шумен е предприела мерки, относно сключване на договори с различни организации за оползотворяване, притежаващи актуални разрешения за дейности със съответния вид отпадък.

В настоящата подпрограма не са включени мерки за разделното събиране и оползотворяването на отпадъци от опаковки, т.к. те са разгледани и включени в

Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло. Въпреки това е важно да се отбележи, че изпълнението им има пряко отношение към постигането на набелязаните оперативни цели в двете подпрограми и на заложената Стратегическа цел 2.

2.1. Електрическо и електронно оборудване (ЕЕО)

Чрез *Наредбата за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)* са вменени изисквания на местната администрация за оказване на съдействие на организациите по оползотворяване (ООп) и на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално, в т. ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на ИУЕЕО.

Вариантите за изпълнение на изискванията са няколко:

- ❖ Съдействие на организациите по оползотворяване, чрез определяне на места и организиране на система за разделно събиране на тези отпадъци. Местата могат да бъдат обособени площадки за предаване на отпадъците и/или места за разполагане на специализирани контейнери за този вид отпадък.
- ❖ Сключване на договор с частни лица, притежаващи площадки за предаване на отпадъци и които имат издаден разрешителен документ по реда на ЗУО за дейности с ИУЕЕО. При този вариант, чрез договор за сътрудничество могат да се ползват вече изградените площадки на частни лица и гражданите да се насочват за предаване на отпадъците от ИУЕЕО на тях.
- ❖ Третият вариант, за изпълнение на задълженията на Наредбата е сключване на договор с организация по оползотворяване за събиране на отпадъците от ИУЕЕО на мястото на образуването им, т.е. от домакинствата.

Към момента в Община Шумен система за разделно събиране на ИУЕЕО се прилага единствено чрез лицата извършващи продажба на крайни потребители на територията ѝ. Всички лица, които извършват продажба на ЕЕО на крайните потребители са длъжни да:

- поставят на видно място в търговските обекти табели, съдържащи информация за възможностите и начина за обратно приемане в търговския обект на ИУЕЕО, образувано в бита и/или други налични места за предаване на ИУЕЕО;
- да приемат без заплащане от страна на крайните потребители ИУЕЕО, образувано в бита, от сходен вид и изпълняващо същите функции, както закупеното или да приемат безплатно много малко по размер ИУЕЕО.

2.2. Батерии и акумулатори

Изискванията в Наредбата за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) са идентични с тези в Наредбата за ИУЕЕО. Най-често прилаганата практика в страната за събиране и предаване на тези тип отпадъци е организиране на система за разделното им събиране, чрез поставяне на съдове за портативни батерии, които са разположение в търговски обекти, училища, административни и други сгради за обществено ползване. Обслужването им е посредством подаване на заявка до организацията по оползотворяване при запълване на обема им. Този вариант е удачен поради лесната достъпност на кошчетата на повече места и същевременно с това се осъществява и контрол.

В изпълнение на принципа за „Разширената отговорност на производителя“ всички търговски обекти на територията на общината има разположени съдове за разделно събиране на негодни за употреба батерии.

2.3 Масла и нефтопродукти

В *Наредбата за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* задълженията на органите на местното самоуправление са:

- Определяне на местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината;
- Съдействие за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване.

Тук вариантите за определяне на местата за смяна на отработени масла са идентифициране и посочване на гражданите на всички оторизирани сервизи, където в общината се извършва тази дейност. Необходимо е да бъде изготвен списък с местата и лицата, отговорни за дейността, който да бъде публично оповестен. Към местата за смяна на отработени моторни масла се включват сервизите и бензиностанциите, отговарящи на изискванията на ЗУО или подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

- *Задължения на лицата притежаващи или извършващи дейности с отработени моторни масла*

Еднолични търговци и юридически лица, предлагащи за продажба моторни и трансмисионни масла, са задължени да поставят на подходящи и достъпни места в търговските си обекти списък на определените места за смяна на отработени моторни масла.

Всички лица, които извършват смяна на масла са задължени да сключват договор, с който се гарантира събирането и предаването на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти за оползотворяване.

Лицата, които притежават отработени моторни масла и отпадъчни нефтопродукти, образувани от бита или стопанската им дейност, са длъжни да ги предават чрез приемо-предавателен протокол за оползотворяване и/или обезвреждане на определените от община места или на лица, притежаващи съответното разрешение по чл. 35 от ЗУО или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда.

2.4. Негодни за употреба гуми

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (ИУГ) вменява отново същите изисквания както на по-горните специфични отпадъци, а именно определяне на места за събиране на ИУГ на територията на общината и съдействие за извършване на дейностите по събиране и съхраняване до предаването им за оползотворяване.

И тук вариантите са сключване на договор с организация по оползотворяване на ИУГ, за което е необходимо общината да разполага с площадка където да съхранява посочените отпадъци и/или сключване на договор с оторизирано лице, което експлоатира действаща площадка. Друг вариант е сключване на договор с оторизиран автосервиз за смяна на гуми, който вече има сключен договор с организация по оползотворяване или лице, притежаващо разрешителен документ по ЗУО за предаване на негодните за употреба гуми.

➤ *Задължения на лицата притежаващи или извършващи дейности с негодни за употреба гуми*

Всички лица, които извършват продажба или смяна на автомобилни гуми са длъжни да приемат без заплащане от страна на крайните потребители излезли от употреба гуми (ИУГ), като за целта поставят на видно място в търговските обекти табла, съдържащи информация за местата, както и начина за приемане на излезлите от употреба автомобилни гуми.

Гражданите, едноличните търговци и юридическите лица са задължени да предават излезлите от употреба гуми на определените от общината събирателни пунктове или на лица, притежаващи разрешителен документ по ЗУО за събиране и предаване на негодните за употреба гуми.

2.5. Излезли от употреба моторни превозни средства

Съгласно определените с Наредбата изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (ИУМПС), основните задължения на местната администрация са:

- определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на ИУМПС на територията на общината.
- организира дейностите по събирането на ИУМПС и предаването им в центрове за разкомплектоване, за което уведомява звеното „Пътна полиция“ при областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС.

Конкретни мерки при управлението на тези отпадъци са:

- Изготвяне на указания и правила за събиране на излезли от употреба МПС, находящи се на територии общинска и/или държавна собственост;
- Информирание на обществеността за местата, където могат да предадат ИУМПС;
- Оказване на съдействие на организациите по оползотворяване;
- Ежегоден контрол на всички площадки на територията на Общината, приемащи ИУМПС;

Подробно задължения на лицата притежаващи или извършващи дейности с ИУМПС са разписани в *Наредба за управление на отпадъците*, приета с Решение № 919 от 17.02.2015 г. на Общински съвет Шумен.

**План за действие към
подпрограма за изпълнение задълженията на общината с оглед изграждане на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци**

Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“

Оперативна цел - Изпълнение задълженията на общината относно съдействие при организиране на системите за разделното събиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци.

Текущи индикатори – Увеличаване количеството разделно събрани и оползотворени МРО от територията на общината.

Целеви индикатор – Създадена е ефективна система с участието на всички задължени лица по схемите за МРО

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Организиране на дейности по разделно събиране следните потоци МРО: ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, ИУГ, отработени масла и нефтопродукти, чрез сключване на договори с ООп или други лица, притежаващи необходимите разрешителни по ЗУО.	100 000	Общински бюджет ПУДОС ОПОС	2016-2020	Увеличаване на количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци	Брой сключени договори за разделно събиране на отпадъци	До 2020 г. 50% от теглото на образуваните отпадъци да бъдат разделно събрани и рециклирани	Община Шумен
Осведомяване на обществеността за обекти, в които се извършва приемане на ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, ИУГ и отработени масла.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Прозрачност и информираност при управление на МРО	Създаден и публикуван на сайта на общината регистър/списък на обектите	Актуализиране и поддръжане на списъка	Община Шумен
Организиране на съвместни кампании с организациите по оползотворяване или други лица, с които има сключен договор общината за разясняване и предоставяне на информацията относно разделно събиране и оползотворяване на МРО	2 000	ООп, Общински бюджет	2016-2020	Повишаване информираността на населението	брой на проведени информационни кампании	Увеличаване на количеството МРО предадени за оползотворяване	Община Шумен, ООп, лица с които има сключен договор
Организиране на съвместни кампании с организациите по оползотворяване или други лица, с които има сключен договор общината за събиране на МРО от мобилни	2 000	ООп, Общински бюджет	2016-2020	Повишаване информираността на населението	брой на проведени информационни кампании	Увеличаване на количеството МРО предадени за оползотворяване	Община Шумен, ООп, лица с които

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
пунктове или от „врата до врата“.							има сключен договор
Водене на ежегодна отчетност за количествата на събрани и предадени за оползотворяване МРО от ООп или лица, с които общината има сключен договор.	Не са необходими средства	-	2016-2020	Информационна безопасност във връзка с постигане на целите за рециклиране и оползотворяване	Увеличаване количествата на МРО предадени за оползотворяване	Съгласно база данни МРО от ООп	ООп, лица с които има сключен договор

Подпрограма за отпадъците от утайки от градски пречиствателни станции за отпадни води

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 2: „Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им“.

1. Въведение и основни положения

Утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води (ГПСОВ) представляват органична фракция, която се получава в резултат на пречистването на отпадъчните води след утаяването на остатъчните вещества. Съществуват редица възможности за оползотворяване и обезвреждане на утайките от ГПСОВ. Някои от тях са дългогодишни добри практики например, оползотворяването им като почвен подобрител върху земеделски земи и при рекултивация на нарушени терени. Друг по-съвременен подход за тяхното оползотворяване е използването им като гориво за производство на енергия.

В Наредба № 6 от 27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци са регламентирани изискванията на Европейската директива относно депонирането на отпадъци (ЕС, 1999г.). Тя забранява депонирането на течни сурови утайки и предполага нарастваща нужда от създаването на възможности за третиране и оползотворяване на утайките от пречистване на отпадъчни води, произтичаща от изискването за поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране до 2020г.

Въз основа на направените анализи и изводи прилагането на националния стратегически план за управление на утайките (НСПУУ) от ГПСОВ в България за периода 2014-2020 г. трябва да осигури следните национални цели:

- Рециклиране и материално оползотворяване на следните количества образувани утайки от ГПСОВ до 2020 г.:
 - 55% до края на 2016 г.
 - 60% до края на 2018 г.
 - 65% до края на 2020 г.
- Енергийно оползотворяване на следните количества образувани утайки от ГПСОВ до 2020:
 - 10% до края на 2016 г.
 - 20% до края на 2018 г.
 - 35% до края на 2020 г.
- Нулево депониране и нецелево временно съхранение на утайки до 2020г.

2. Анализ и описание на съществуващото състояние и бъдещи мерки.

На територията на общината функционира една ГПСОВ, за пречистване на отпадъчните води от град Шумен. Към момента е изградено само механичното стъпало на пречиствателната станция. Получената първичната утайка се уплътнява гравитачно и след кондициониране с коагуланти утайката се подлага на обезводняване с цел намаляване на обема ѝ. За 2014 година генерираното количество утайки от механичното стъпало са 463.97 тона сухо вещество.

В рамките на проект „Подобряване на водния цикъл на гр. Шумен“ е предвидено разширение (рехабилитация) на ПСОВ за осигуряване на вторично (биологично) пречистване. Предвидено е утайките да се стабилизират в метантанкове, а полученият биогаз да се оползотворява чрез ко-генерация за производство на ел. енергия. Проекта има изключително важно значение за подобряване на пречистването на отпадните води и същевременно предвижда дейности за екологосъобразно третиране на утайките, което ще допринесе за изпълнение на заложените цели за материално оползотворяване и рециклиране на образуваните утайки от ГПСОВ.

До реализирането и окончателното изпълнение на проекта възможни варианти за оползотворяване на утайките от ПСОВ са:

- Оползотворяване в земеделието;
- Рекултивация на нарушени терени;
- Оползотворяване чрез използването им за запръстяване в регионалното депо за неопасни отпадъци Шумен.

Община Шумен е предприела действия по актуализация на Комплексно разрешително №349-Н0-И0-А0/2008г., като за оползотворяване в регионалното депо са предвидени следните видове отпадъци от пречистването на отпадъчните води с код и наименование съгласно Приложение 1 от Наредба №2/2014г. за класификация на отпадъците:

- 19 08 01 – отпадъци от решетки и сита.
- 19 08 02 – отпадъци от пяхъкоуловители.
- 19 08 05 – утайки от пречистване на отпадъчни води от населени места.
- 19 08 12 – утайки от биологично пречистване на промишлени отпадъчни води, различни от упоменатите в 19 08 11.

**План за действие към
Подпрограма за отпадъците от утайки от ГПСОВ**

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им.

Оперативната цел - Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени утайки от ПСОВ.

Целеви индикатор: - Оползотворява се цялото количество генерирани утайки от ГПСОВ на територията на Община Шумен.

Мерки/Дейности	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	целеви	
Реализиране на проект „Подобряване на водния цикъл на гр. Шумен“, в т.ч. разширение на ПСОВ за осигуряване на вторично (биологично) пречистване, изграждане на метантанкове за стабилизиране на утайките и оползотворяване на полученият биогаз чрез ко-генерация.	<i>Съгласно проекта</i>	ОПОС 2014-2020г.	2016-2020	Развитие и разширение на инфраструктурата за оползотворяване на генерираните утайки.	Одобрен проект за финансиране по ОПОС 2014-2020 г.	Изградени съоръжения	Оператор ПСОВ и Община Шумен
Оползотворяване на образуваните утайките от ПСОВ чрез: - влагане в земеделието; - рекултивация на нарушени терени; - използването им за запръстяване в регионалното депо за неопасни отпадъци Шумен.	30 000	Оператор ПСОВ	2016-2020	Намаляване на количествата депонирани утайки.	Увеличаване на количество утайки предадени за оползотворяване.	Нулево депониране на утайки до 2020г.	Оператор ПСОВ Община Шумен
Провеждането на периодичен мониторинг на параметрите, характеризиращи качеството на утайките и определящи годността им за определени начини за третиране или оползотворяване.	15 000	Оператор ПСОВ	2016-2020	Определяне и контролиране на опасния характер на утайките и възможностите за оползотворяване.	Увеличаване на количество утайки предадени за оползотворяване	Нулево депониране на утайки до 2020г.	Оператор ПСОВ

Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 3: „Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда“

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство. Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и рециклируемите от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, включени в предходните подпрограми, имат съществен принос и за предотвратяването и намаляването на депонираните отпадъци.

В настоящата подпрограма са включени допълнителни мерки от компетенциите на Община Шумен, свързани с:

- 1) осигуряване на екологосъобразно депониране на остатъчните битови отпадъци на депо, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- 2) подобряване управлението на други потоци битови отпадъци извън обхванатите битови отпадъци от предходните подпрограми, целящи подобряване на тяхното разделно събиране и отклоняването им от депониране, най-вече опасните отпадъци от бита;
- 3) Завършване на дейностите по рекултивация на старото депо за ТБО и изготвяне проект за рекултивация на регионално депо Шумен.
- 4) Следексплоатационни грижи и мониторинг за рекултивирани участъци.

Като част от РСУО – Шумен, остатъчните битови отпадъци от Община Шумен се депонират на регионално депо, което отговаря на европейските и националните изисквания за екологосъобразно обезвреждане на отпадъци. Депото е съставено от 3 клетки. Към 2015 г. са заети около 40% от общия капацитет на депото, което показва необходимостта от редуциране на количествата депонирани отпадъци. Следвайки тенденциите и политиката за управлението на отпадъците в ЕС и Република България, на

територията на регионалното депо ще се депонират само тези отпадъци, които не подлежат на оползотворяване, рециклиране или повторна употреба.

Що се отнася до отговорностите на общината относно старото общинско депо, предстои да бъдат завършени прекъснатите действия за неговата рекултивация. Освен това в периода на действие на настоящата програма предстои изготвянето на проект за рекултивацията на регионално депо за неопасни отпадъци. Неотложна задача на настоящия програмен период е решаването на проблема относно третирането на инфилтратата, образуван в следствие на депонираните отпадъци в клетките на регионалното депо.

Други действия, които следва да се предприемат, са свързани със следексплоатационни грижи на рекултивирани терени. Това са дейностите по поддръжка на площадката на депото след неговото закриване, осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда (мониторинг) и отстраняване на евентуални отрицателни последици от въздействието на депото върху околната среда и човешкото здраве за определения от компетентните органи следексплоатационен период.

Необходимо е да се определи отговорността за последващия контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в района, съгласно изискванията на *Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.*

**План за действие към
подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци**

Стратегическа цел 3: „Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда“

Оперативна цел: Предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци

Текущ индикатор - Остатъчните битови отпадъци се обезвреждат съобразно нормативните изисквания през целия период на Програмата.

Целеви индикатор – към 2020 г. е стартирала реализация на проект за рекултивация на регионалното депо.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	целеви	
Завършване рекултивацията на старото сметище в град Шумен	11 млн.	ПУДООС ОПОС	2018	Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве от депата с преустановена експлоатация	Осигурено финансиране за изпълнението на проекта по рекултивация	Завършена рекултивация	Община Шумен
Изготвяне на проект за рекултивация на Регионално депо Шумен.	50 000	ПУДООС, ОПОС Отчисления по чл.64 от ЗУО	2016	Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве от депата с преустановена експлоатация	Одобрен проект за рекултивация. Осигурено финансиране за изпълнението на проекта	Етапи на възлагане и изпълнение на проекта за рекултивация	Община Шумен РСУО
Усъвършенстване системата за събиране на инфилтратата, проектиране и изграждане на пречиствателно съоръжение	1 000 000	ПУСООС, Общински бюджет	2017	Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве	Осигурено финансиране за изпълнението на проекта	Изградено пречиствателно съоръжение	Община Шумен РСУО
Провеждане на следексплоатационни грижи на депото и изпълнение на дейностите от плана за мониторинг.	10 000 годишно	Общински бюджет ПУДООС ОПОС	След завършване на проекта за рекултивация	предотвратен е риска за околната среда	В ежегодния отчет за дейността на оператора са отчетени като изпълнени всички планирани дейности за следексплоатационни грижи за закритото депо		Община Шумен, Оператор на депо
Упражняване на системен входящ контрол и прилагане на методи за установяване на съответствието с приеманите отпадъци за депониране.	20 000	Общински бюджет	2016-2020	Контрол на количествата депонирани отпадъци	Намаляване на количествата депонирани отпадъци		Община Шумен, Оператор на депо
Изграждане на площадка за събиране на опасни отпадъци от бита, вкл. МРО съдържащи опасни компоненти	4,5 млн.	Общински бюджет ПУДООС	2016-2019	Предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци	Осигурено финансиране за изпълнението на проекта	Намаляване количествата на депонираните отпадъци	Община Шумен

Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.

Настоящата подпрограма е във връзка с изпълнението на Стратегическа цел 4: „Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.“

Информиранието и участието на обществеността е основен компонент от всяка програма за управление на отпадъците. Отпадъците са резултат от човешката дейност и без участието на населението, основен генератор на битови отпадъци, дори и най-добре разработената програма не може да постигне своите цели. От особена важност е да се повишава разбирането сред населението и бизнеса за йерархията при управление на отпадъците, т.е. за приоритетния ред на това как да се справяме с отпадъците, както и за отговорностите на всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци, включително и отговорността да покрива пълните разходи за своите действия.

Отчитайки всичко това, Община Шумен осъзнава своята отговорност за повишаване на това разбиране. За целта една от стратегическите цели в настоящата Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015-2020 г. е *Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците*. Настоящата Подпрограма за информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците е насочена към постигане на тази стратегическа цел.

Включените в подпрограмата мерки имат хоризонтален характер. На практика мерките в подпрограмата подпомагат изпълнението и на мерките в другите подпрограми, а оттам допринасят за постигане и на останалите четири стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен.

Мерките са насочени към:

- ❖ Повишаване на ролята на обществеността в процеса на вземане на решения относно политиката за управление на отпадъците в Община Шумен;
- ❖ Изграждане на информирано поведение и на обществени нагласи относно отпадъците и повишаване на участието на населението и бизнеса в предотвратяване на отпадъците и в разделното събиране на битовите и строителните отпадъци съобразно йерархията за управление на отпадъците.

Предвидените в подпрограмата мерки включват публикуване и разпространение на актуална информация и провеждане на разяснителни кампании за:

- повишаване на информираността и разбирането сред населението и бизнеса - за същността, принципите и йерархията за управление на отпадъците;
- за услугите по събиране, транспортиране и третиране на различните потоци отпадъци, предоставяни от общината;
- за задълженията на гражданите и бизнеса и за действията, които трябва да предприемат при управление на генерираните от тях отпадъци.

Планирани са също мерки, които чрез подходящи техники или схеми включват пряко гражданите в дейности за разделно събиране на различни потоци битови отпадъци. Специално внимание ще бъде обърнато на работата с децата в детските градини и училищата на територията на общината, предвид създаването у тях на устойчиви нагласи

и поведение относно отпадъците. Друга група мерки е насочена към участие на обществеността в процеса на вземане на решения относно политиката за отпадъците чрез допитвания, консултации, публични обсъждания.

Важна предпоставка за постигане на заложената цел са и част от предприетите до момента мерки, като провеждането на общински национални кампании за почистване от отпадъци чрез участие на доброволци, ежегодната акция за почистване на гр. Шумен, участието на общината в кампанията на bTV „Да изчистим България заедно“, както и регулярните информационни кампании на организациите по оползотворяване.

**План за действие към
Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността
по въпросите за управление на отпадъците**

Стратегическа цел 4: Превръщане на обществеността във ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците

Оперативна цел: Подобряване информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците в Община Шумен.

Текущи индикатори: Ежегодно нарастване на броя на домакинствата, административни сгради и търговски обекти, които участват в разделното събиране на отпадъците.

Целеви индикатор: през 2020 г. над 50% от домакинствата и над 70% от търг. обекти, произв., стоп. и административни сгради участват в системите за разделно събиране на отпадъците.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	целиви	
Публикуване на годишни отчети за изпълнение на настоящата Програма за управление на отпадъците до 2020 г. на интернет страница на общината.	Не се изискват средства		ежегодно до 31 март	осигурена прозрачност при изпълнение на общинската политика за отпадъци			Община Шумен
Публикуване на актуална информация за отпадъците и дейностите по управлението им на интернет страницата на общината.	Не се изискват средства	Общински бюджет	2016-2020	Осигурен достъп на населението до информация за управление на отпадъците в общината	Брой публикувани съобщения годишно	Поддържане на актуална информация за отпадъците	Община Шумен
Провеждане на информационни и разяснителни кампании за различни възрастови и социални групи по въпроси, свързани с разделното събиране и рециклиране на отпадъци.	2 000	Общински бюджет	2016-2020	Повишаване информираността на населението и бизнеса	брой проведени кампании	Увеличен брой на участниците в инф. кампании	Община Шумен, ООп
Участие в местни, национални и международни кампании за намаляване на отпадъците	5 000	общински бюджет, партньорски организации	2016-2020	ангажираност на населението и бизнеса в управлението на отпадъците в общината	Брой проведени кампании	Увеличаване броя на участващите в кампанията	Община Шумен, Организатор на кампанията
Въвеждане на наградни схеми за училищата и детските градини при провеждане на инициативи за разделно събрани отпадъци	2000	отчисления по чл.64 ЗУО, общински бюджет		повишаване на участието на младите хора в разделно събиране на отпадъците	Брой участващи ДГ и училища	количество разделно събрани отпадъци	Община Шумен, Директори на училища и ДГ

Програма за управление на отпадъците на Община Шумен 2015 – 2020 г.

Дейности (мерки)	Бюджет, лв.	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					текущи	цели	
Водене на рубрики в местните медии и ежемесечно публикуване на материали относно актуална информация по управлението на отпадъците на територията на общината	10 000	Отчисления по чл.64 ЗУО, общински бюджет	2016-2020	Повишаване информираността на населението и бизнеса	Брой публикации	Информираност на гражданите	Община Шумен

VI. Координация с други планове и програми

Общинската програма за управление на отпадъците 2015-2020г на Община Шумен е разработена в координация както с национални, така и с общински програмни документи, като разбира се са отразени спецификите, приоритетите и потребностите на общината в сферата на управление на отпадъците.

При разработване на Програмата са взети предвид основните изисквания произтичащи от националните програмни документи, в т.ч.:

- ❖ Националният план за управление на отпадъците 2014–2020 г. и Националната програма за предотвратяване на отпадъците като част от него;
- ❖ Националният стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране до 2020 г.;
- ❖ Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;
- ❖ Националният план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г.

В *Националния стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране* са описани начините и мерките за достигане на целите, заложи в ЗУО за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци. Тези начини и мерки са заложи и в настоящата програма на местно ниво. За достигането им е разработена подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците.

Стратегическият план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България поставя мерките и начините на действие за изпълнение на целите, заложи в ЗУО за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци, образувани от строителство и влагане на рециклирани материали в строителството. Подобни мерки и план за действие са разработени в Общинската програма на местно ниво. За изпълнението на мерките и целите е разработена подпрограма за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради.

Като елемент от системата за планиране развитието на общината за периода до 2020г., Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен е синхронизирана и съобразена с **Общинският план за развитие на Община Шумен за периода 2014 – 2020 г. (ОПР)**.

Общинският план за развитие определя рамката за развитие в новия програмен период, като интегрира икономическите, социалните, екологичните и инфраструктурните аспекти на желания устойчив и балансиран растеж на територията на общината, като дефинира стратегически и специфични цели, приоритети и мерки.

Програмата за управление на отпадъците 2015-2020г. е в подкрепа на Приоритет 2 на ОПР: *Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура и околна среда на територията на Община Шумен*, Специфична цел *Подобряване на околната среда и опазване на природното богатство*, където са предвидени дейности за подобряване на управлението на отпадъците, където са предвидени дейности за поддържане чистотата на населените места, рекултивация стари сметища; изграждане на площадка за едрогабаритни отпадъци от домакинствата и провеждане на информационни кампании сред населението.

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на територията на Община Шумен за периода 2015-2020 г.

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен е от ключово значение, с оглед проследяване на напредъка по постигане на поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Наблюдението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява чрез периодично събиране на информация, свързана с напредъка по изпълнение на включените в Програмата мерки и степента на постигане на индикаторите, както и анализ на събраната информация и на възникнали проблеми при изпълнението и причините за тях. В допълнение, за всяка мярка ще се наблюдава и спазването на планирания график и степента на изразходване на ресурсите.

Дейностите по прилагане изпълнението на общински планове и стратегии в областта на околната среда и управлението на отпадъците се извършват от служителите в Дирекция „*Устройство на териториите, контрол на строителство и екология*“, включително за събиране и систематизиране на данните, анализ и оценка на напредъка в изпълнение на мерките, причините за неизпълнение или за изоставане в изпълнението. За целта експертите по „Екология“ към дирекцията изготвя годишен доклад за напредъка по изпълнение на мерките и програмните цели.

Контролът върху изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява от Общинския съвет. За целта всяка година в срок до 31 март кметът на общината ще представя на Общинския съвет годишен доклад за изпълнение на програмата за предходната година. Годишните отчетни доклади за изпълнението на Програмата ще се публикуват и на интернет страницата на Община Шумен с цел информиране на обществеността. В рамките на ISO 14001, за която Община Шумен е сертифицирана, Програмата за управление на отпадъците е обект на наблюдение, управление и ограничаване на рисковете. Ежегодно комитетът по околна среда извършва мониторинг и предприема в случай на необходимост последващи коригиращи действия.

Целта на контрола и отчитането на програмата е да се проследи ежегодно напредъка на изпълнение на поставените мерки и цели в програмата, евентуалните пречки за неизпълнението им, както и да бъдат взети навременни мерки при наличието на мерки, които не биха могли да се изпълнят поради финансови, нормативни и/или други причини.

Програмата за управление на отпадъците ще бъде актуализирана в случай на промени в законодателството, които налагат съществени промени в заложените стратегически и оперативни цели и в планираните мерки за тяхното постигане. Процедурата на актуализация ще включва изготвяне на актуализиран вариант на Програмата за управление на отпадъците на Община Шумен, провеждане на публично обсъждане, прилагане на законодателството за екологична оценка на планове и програми, внасяне на актуализираната програма за одобрение и приемане от Общински съвет.